

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 29 september 2020

betreft Nadere vragen over de bestrijding van onlinedesinformatie

ons kenmerk 163418u

Geachte mevrouw Ollongren,

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief, d.d. 5 juni 2020, waarin u nadere vragen beantwoordt over de bestrijding van onlinedesinformatie. De fractieleden van **PVV** hebben naar aanleiding daarvan nog een aantal vervolgvragen.

De Europese Commissie stelt op pagina 3 van haar brief d.d. 22 juni 2020 het volgende:

*"Also, as previously noted, in light of the compressed deadlines foreseen for the convening of the Multistakeholder Forum and the delivery of the Code of Practice, a number of associations that had served as members of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation were selected to serve on the Sounding Board, as the Commission considered that they would be well versed and up-to-speed on the scoping of the phenomenon of disinformation sought by the Commission and on the objectives and purposes to be served by the Code of Practice."*¹

Uit de beantwoording van de Europese Commissie blijkt dat het 'Sounding Board' onder hoge tijdsdruk is samengesteld naar goeddunken van de Commissie en met een vooringenomen visie op desinformatie. Kunt u aangeven of u dit 'Sounding Board' gelet op deze wijze van samenstelling, voldoende onafhankelijk acht?

Op pagina 4 van voornoemde brief stelt de Europese Commissie het volgende:

"In addition, the IFCN's Code of Principles expressly requires its fact-checking organisations that are signatories to the Code must meet a series of criteria regarding nonpartisanship and fairness. These include a prohibition against participation by fact-checking organisations that are affiliated with any party, political or political group, or which advocate for or against any policy position on any issue,

¹ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, K, p. 3.

datum 29 september 2020

ons kenmerk 163418u

blad 2

except for advocacy in favour of transparency and fairness in public debate. In its various communications on disinformation, the Commission has referred to IFCN as an organisation that has articulated transparent and neutral standards for fact-checkers, without having endorsed the IFCN as such."²

De stelling dat "a prohibition against participation by fact-checking organisations that are affiliated with any party, political or political group, or which advocate for or against any policy position on any issue, except for advocacy in favour of transparency and fairness in public debate" lijkt – ondanks de uitleg van de Europese Commissie – tegenstrijdig te zijn met het feit dat de Code of Principles van het International Fact-Checking Network (IFCN) door onder andere de Open Society Foundations van politiek activist George Soros wordt gefinancierd.³ Kunt u aangeven of u het acceptabel acht dat de Europese Commissie het IFCN als norm stelt voor standaarden voor factcheckers, terwijl politiek activisten als Soros institutioneel donoor zijn voor deze organisatie?

In uw brief van 5 juni 2020 stelt u het volgende:

*"Dit betekent dus echter in geen geval dat het kabinet inzet op het verwijderen van informatie of het vanuit overheidswege beoordelen van informatie. De overheid kan in het geval dat desinformatie ervoor zorgt dat de nationale veiligheid, politieke, maatschappelijke en/of economische stabiliteit in het geding is, deze desinformatie wel actief tegenspreken. Dit is ook een uitgangspunt voor Nederland in alle contacten in Europees verband."*⁴

Kunt u aangeven hoe de stellingname van het kabinet dat er "in geen geval" inzet is op "het vanuit overheidswege beoordelen van informatie" zich verhoudt tot initiatieven die zogenaamd 'zelfregulerend' zijn (zoals de 'Code of Practice'), maar die wél op overheidsinitiatief met overheidsondersteuning en met overheidsdoelstellingen tot stand komen?

Kunt u aangeven hoe de stellingname dat het kabinet in geen geval inzet op het verwijderen van informatie, zich verhoudt tot het verwijderen van afbeeldingen van Zwarte Piet op Facebook en het censureren van commentatoren op YouTube als filmmaker Michael Moore, dataonderzoeker Maurice de Hond, huisarts Rob Elens en econoom Kees de Kort, zoals beschreven in het artikel "Censuur is het einde van de democratie" op Wynia's Week?⁵ Kunt u uitsluiten dat deze vormen van censuur door de socialmediaplatforms het resultaat zijn van overheidsinzet (nationaal en/of EU) om zogenaamde desinformatie te bestrijden? Kunt u tevens uitsluiten dat dergelijke uitingen op social media worden verwijderd door de platforms, omdat ze kritiek uiten op overheidsmaatregelen? Welke maatregelen neemt het kabinet om de vrijheid van meningsuiting van deze commentatoren en andere socialmediagebruikers te beschermen tegen dergelijke censuur?

U heeft in diverse Kamerbrieven (zonder enig bewijs) gewaarschuwd tegen politieke desinformatie en het gevaar van statelijke actoren die de verkiezingen in Nederland zouden kunnen beïnvloeden. Tegelijkertijd blijkt nu dat decentrale Nederlandse overheden als 'statelijke actor' met belastinggeld

² Kamerstukken I 2019/20, 34 970, K, p. 4.

³ Zie vraag IV; Kamerstukken I 2019/20, 34 970, J, p. 2.

⁴ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, L, p. 8.

⁵ <https://www.wyniasweek.nl/censuur-is-het-einde-van-de-democratie/>.

datum 29 september 2020

ons kenmerk 163418u

blad 3

de Amerikaanse presidentsverkiezingen proberen te beïnvloeden: de provincie Noord-Brabant ondersteunt en subsidieert het 'cultuurproject' 'Trumped by Music' waarbij de makers zich richten op het beïnvloeden van de Amerikaanse presidentsverkiezingen ten nadele van kandidaat Trump. De website van de provinciale Brabantse cultuurorganisatie KunstlocBrabant stelt over 'Trumped by Music': *"Kan hun collectieve boodschap de zwevende kiezers sturen of zelfs van invloed zijn op de duur van Trumps presidentschap?"*⁶

De anti-Trump-campagne wordt ook gepresenteerd op de website van het bedrijf van de betreffende cultuurmaker Frank van Osch van Van Osch Films als 'documentaire' met een politiek-activistische boodschap: *"Kunnen anti-Trump muzikanten hun Trump-card (troefkaart) spelen, in dit cruciale verkiezingsjaar?"*⁷

Op de websites van de 'Trumped by Music'-campagne zijn tevens de volgende statements te vinden. Onder 'submission guidelines' is te lezen: *"Primarily songs by Americans that support voter engagement and encourage Americans to vote for Trump's opponent or not vote for Donald Trump;"*. En op hun homepage stellen zij: *"Let's give musicians the widest possible reach to affect change on the 3rd of November. Vote 'em out!"* Daarbij richten zij hun producties/campagne zeer specifiek op de campagneperiode in de zes weken voor de verkiezingsdag op 3 november: *"WHAT WE WILL PRODUCE: In September and October 2020, the 6 weeks before the elections on November 3, we will film (online), edit and post six short films (approx. 5/6 minutes) with song segments and interviews with our favorite singer/songwriters on TRUMPED BY MUSIC. It's our tribute to a large community of people who protest for change using music as their medium."*⁸

Uit beantwoording van Statenvragen⁹ blijkt dat de provincie ondersteuning heeft verleend aan dit initiatief en inmiddels positief heeft beschikt op de subsidieaanvraag. Kunt u aangeven of het kabinet dit initiatief ook als een vorm van beïnvloeding van buitenlandse verkiezingen beschouwt? Kunt u tevens aangeven of u de ondersteuning door de provincie Noord-Brabant van deze beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen beschouwt als inmenging door een 'statelijke actor'? Kunt u daarnaast aangeven of u een dergelijke door de provinciale overheid gesubsidieerde anti-Trump-campagne ook aanmerkt als een vorm van desinformatie?

⁶ <https://www.kunstlocbrabant.nl/projecten/trumped-by-music-7420>.

⁷ <https://www.vanoschfilms.nl/docs/trumped-by-music/>.

⁸ Zie voor nadere verwijzingen: <https://pvnnoordbrabant.nl/nieuws/statenvragen/2206-statenvragen-onwenselijke-brabantse-inmenging-in-amerikaanse-presidentsverkiezingen>.

⁹ <http://brainps.brabant.nl/actueel/statenvragen-en-antwoorden/download?qvi=1536383>.

datum 29 september 2020

ons kenmerk 163418u

blad 4

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen twee weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

Mr. drs. M.M. de Boer
Voorzitter van de vaste commissie voor
Justitie en Veiligheid

Mr. N.J.J. van Kesteren
Voorzitter van de vaste commissie
voor Economische Zaken en Klimaat /
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Mr. B.O. Dittrich
Voorzitter van de vaste commissie voor
Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van
Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning